

ZUID-HOLLAND

Verkiezingsprogramma 2023 - 2027

Hoogheemraadschap van Rijnland

WATER VOOR NU EN LATER

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	2
Voorwoord	3
Inleiding	4
<i>Waarom Waterschapsverkiezingen?</i>	4
<i>Dit is het CDA!</i>	5
Kennismaken met kandidaten	6
Wat hebben we bereikt?	7
Ontstaan en toekomst	8
<i>Geschiedenis van Rijnland</i>	8
<i>Maatschappelijke opgaven</i>	9
Het bestuur van het hoogheemraadschap en de samenleving.....	10
<i>Het bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland</i>	10
<i>Werken aan een waterbewuste maatschappij</i>	12
<i>CDA Rijnland speerpunten voor bestuur en samenleving</i> :.....	12
Wat merkt u van het hoogheemraadschap?	14
<i>Toerisme en recreatie op, in of rond het water!</i>	14
<i>CDA Rijnland speerpunten voor toerisme en recreatie</i> :.....	19
Waterveiligheid.....	21
<i>CDA Rijnland speerpunten voor waterveiligheid</i> :.....	25
Voldoende water	27
<i>CDA Rijnland speerpunten voor voldoende water</i> :.....	30
Schoon, gezond en gezuiverd water	32
<i>Greenports en Mainport Schiphol</i>	34
<i>CDA Rijnland speerpunten voor schoon en gezondwater</i> :	37
Waterschapsbelasting	38
<i>CDA Rijnland speerpunten voor betaalbaarheid</i> :	38

VOORWOORD

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van CDA Rijnland. We laten u hierin weten waar we voor staan, kennismaking van onze kandidaten, wat we hebben gerealiseerd in de afgelopen periode, interessante weetjes, nuttige informatie en natuurlijk ook onze speerpunten voor de komende jaren.

Door gesprekken met inwoners kwamen we erachter dat er eigenlijk weinig bekend is over het werk van het waterschap. Dit kan een compliment voor het hoogheemraadschap van Rijnland zijn, want dan doen de medewerkers hun werk blijkbaar goed. Om meer van het waterbeheer te begrijpen en omdat water zo'n interessant thema is, geven we u toch graag wat extra informatie mee.

- We willen de tijd tot de verkiezingsdag 15 maart 2023 gebruiken om met iedereen die dat wil in gesprek te komen. We zullen zichtbaar en herkenbaar in uw dorp, gemeente of stad langskomen.
- We staan voor een belangrijke periode: de energietransitie, de druk op de openbare ruimte en de klimaatverandering trekken een zware wissel op de maatregelen die getroffen moeten worden en de daarmee samenhangende financiering.
- We vinden het belangrijk dat inwoners van het hoogheemraadschap van Rijnland weten wat het waterschap voor hen doet.
- Welke taken heeft Rijnland en waar kunt u als inwoner op rekenen?
- Wat doet het gekozen bestuur?
- Hoe kunt u uw stem laten horen of
- Hoe kunt u zelf een steentje bijdragen aan de opgaven waar het waterschap voor staat?

Want door de klimaatverandering is het wel duidelijk:

Het verhaal van het water raakt iedereen!

Veel leesplezier en graag ontmoeten wij u in de komende campagnetijd.

Top 10 kandidaten:

Marjon Verkleij-Lemmers

Bart Aangeenbrug

André Burger

Chris Leicher

Jonathan de Mooij

Wim van der Hoek

Arjan Bakx

Loek van Ruiten

Jankees Salverda

Richard Buskermolen

INLEIDING

Waarom Waterschapsverkiezingen?

Het waterschap is een functionele overheid met een eigen belastingstelsel en gekozen bestuurders. Elke vier jaar zijn er Waterschapsverkiezingen. Deze zijn voor de derde keer op dezelfde dag als de verkiezingen van de Provinciale Staten.

Waarom zijn er Waterschapsverkiezingen? Water speelt een belangrijke rol in Nederland. Er spelen verschillende belangen op het gebied van waterveiligheid, natuur, recreatie, biodiversiteit, gezondheid, landbouw en ruimtelijke ordening. Tegenwoordig kunnen we daar ook de gevolgen van de klimaatverandering aan toe voegen.

Over welke onderwerpen valt er te kiezen? Er zullen altijd kerntaken moeten worden uitgevoerd: veilige dijken en kust, voldoende en gezond water. Hoe dat gebeurt, daar hebben de partijen een ander mening over. Door te stemmen heeft u als inwoner invloed op de keuzes die het waterschapbestuur maakt over waterbeheer en het geld dat daarvoor uitgegeven wordt. In dit CDA Rijnland verkiezingsprogramma kunt u lezen waar wij voor staan.

Er zijn in totaal 21 waterschappen in Nederland. Ieder van 18 jaar of ouder mag kiezen voor het grootste gedeelte van het bestuur van het waterschap waaronder hun adres valt. In totaal heeft Rijnland 30 zetels te verdelen. Er zijn vier 'geborgde zetels', dit zijn 2 zetels voor vertegenwoordigers van de agrarische sector en 2 zetels voor natuurbelangen. Zij worden op een andere manier benoemd. De overige 26 zetels worden op 15 maart door de verkiezingen gekozen.

Onze speerpunten in het kort:

- CDA Rijnland wil zich in het bestuur van het waterschap inzetten voor veilige dijken, voldoende water in rivieren en sloten, schoon en gezond water en voor duurzaam en betaalbaar waterbeheer, waar bij elke afweging veiligheid voorop staat;
- CDA Rijnland zet zich in om de natuurdoelen te halen en de aanpassingen door de klimaatverandering betaalbaar te houden;
- CDA Rijnland vindt het uiterst belangrijk dat bij uitvoering van de waterschapstaken er samenwerking is met kennis uit het veld: inwoners, natuurorganisaties, belangenorganisaties, bedrijven, boeren en andere overheden;

- CDA Rijnland vindt het belangrijk dat onze inwoners meer waterbewust zijn en zal actief contact zoeken met hen;
- CDA Rijnland maakt zich sterk voor ieder die wil recreëren in, op of rond het water.

Dit is het CDA!

Het CDA is de partij die staat voor de kracht van de samenleving: van het maatschappelijk initiatief, de betrokken burger, verbondenheid tussen generaties, menselijke waardigheid, respect voor elkaar en de zorg voor natuur en cultuur. Met onze kernwaarden rentmeesterschap (duurzaamheid), gespreide verantwoordelijkheid, gerechtigheid en solidariteit willen wij wederom als CDA-fractie het verschil maken in het waterschapsbestuur. Deze kernwaarden zijn de basis voor het handelen van de CDA-fractie in het bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland.

Goed waterbeheer is voor CDA Rijnland een zeer serieuze zaak die zich niet leent voor politiek activisme. Het CDA werkt vanuit het mensbeeld dat wat goed is voor de ander, ook goed is voor jezelf.

KENNISMAKEN MET KANDIDATEN

MARJON VERKLEIJ-LEMMERS

63 jaar
Alphen aan den Rijn
Agrarisch Ondernemer

BART AANGEEBRUG

29 jaar
Katwijk aan Zee
Medewerker heffingen/WOZ
gemeente Zoetermeer

ANDRÉ BURGER

57 jaar
Vogelenzang
Procestechnoloog bij Waternet

CHRIS LEICHER

51 jaar
Aalsmeer
Zelfstandig IT-projectmanager

JONATHAN DE MOOIJ

36 jaar
Rijnsburg
Manager Vastgoed, Infra en
Ruimte bij Tata Steel

WIM VAN DER HOEK

68 jaar
Boskoop
Gepensioneerd provincie-
ambtenaar

ARJAN BAKX

50 jaar
Zoeterwoude
Product Manager Altares -
Dun & Bradstreet

LOEK VAN RUITEN

56 jaar
Voorhout
Bestuursadviseur Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland (RVO)

JANKEES SALVERDA

64 jaar
IJmuiden
Regiomanager Waterschap AGV
en Scheepvaart ondernemer

EPPO BUSKERMOLEN

64 jaar
Kudelstaart
Voormalig rozenkweker

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

De inzet en resultaten van CDA Rijnland in het bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland in de bestuursperiode 2019-2023.

CDA Rijnland behaalde drie zetels met de verkiezingen. In 2019 is Hans Démoed gestart als lid van het Algemeen Bestuur met zijn tweede periode, wederom als fractievoorzitter, samen met Marieke Waterlander- de Boer. Door verhuizing naar het buitenland is zij in 2020 vervangen door Jonathan de Mooij.

Marco Kastelein werd voor de tweede keer benoemd tot hoogheemraad en heeft zitting in het Dagelijks Bestuur. De bijdrage van de CDA-Rijnland-fractie werd ondersteund door één extra commissielid: Jesse Blom, die ook vanwege verhuizing naar het buitenland in september 2021 is vervangen door André Burger.

De vijf successen in deze periode waar we trots op zijn!

1. Beperkte lastenstijging

Mede door inzet van CDA Rijnland hebben we lastenstijgingen kunnen beperken. Door een verantwoord en behoedzaam beleid van onze CDA-Hoogheemraad Marco Kastelein op Financiën staat Rijnland er rooskleurig voor: met aandacht voor vermindering van schulden, beperking van lastenstijging en het afleveren van een financieel gezond waterschap.

2. Grote aandacht en bijdrage aan Cultuurhistorie

Dankzij CDA Rijnland is er blijvende aandacht voor relatie met verleden, met name voor molens en gemalen.

3. Uitbreiding en renovatie afvalwaterzuivering Zwanenburg

Met dit besluit heeft CDA Rijnland bijgedragen aan een enorme impuls voor schoon water in de regio Haarlem en Haarlemmermeer, waar het afvalwater nu op één plek wordt gezuiverd.

4. Opstarten Landbouwportaal

Met steun van CDA Rijnland is er aandacht voor agrarische sector in de wereld van het Hoogheemraadschap. Agrariërs worden gecoacht in het innoveren naar een toekomstgericht en waterbewust bedrijf.

5. Veiligheid IJsseldijk op orde

CDA Rijnland heeft krachtige ingezet op veiligheid voor Gouda en omgeving door dijkversterking van de IJsseldijk.

ONTSTAAN EN TOEKOMST

Geschiedenis van Rijnland

Het waterschap is het oudste democratische bestuur in Nederland en het Hoogheemraadschap van Rijnland is zelfs het oudste waterschap. Er bestaat nog een document van 1255 in het Rijnlands archief waarin staat geschreven dat het hoogheemraadschap van Rijnland een charter (gedragsregel) verleent, dat voorgenomen waterwerken met hen moesten worden besproken. De basis van het hoogheemraadschap ligt in de samenwerking van 15 ambachten (dorpen) in de omgeving van Leiden, die belang hadden bij een goede afvoer van water dat belemmerd werd door het dichtslibben van de monding van de Rijn bij Katwijk. Dit verhaal gaat natuurlijk verder. Op de website (www.rijnland.net/erfgoed) kunt u meer lezen.

WEETJE

Wat is het verschil tussen een gewoon waterschap en een hoogheemraadschap?

Volgens de wet is er geen verschil: die kent alleen waterschappen. Een aantal waterschappen zoals Rijnland hecht echter aan de oude benaming hoogheemraadschap. Hoogheemraadschappen waren vroeger met name de waterschappen die het achterland tegen de zee beschermden.

WEETJE

Werkgebied Rijnland

Rijnland is een onderdeel van de Rijndelta en ligt als een 'badkuip' ingeklemd tussen de Hollandsche IJssel, het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal. In plaatsnamen uitgedrukt: het gebied langs de kust van Wassenaar tot IJmuiden en van Amsterdam tot Gouda. Het gebied is in totaal 110.000 hectare groot. Het ligt in zowel Noord- als Zuid-Holland.

WEETJE

Feiten over Rijnland

1,3 miljoen inwoners	504.000 huishoudens	35.000 bedrijven
30 gemeentes	2 provincies	3 greenports; mainport Schiphol
4 boezemgemalen	370 gemalen	3400 waterstaatswerken
12.000 km watergangen	41 km zeewering/duinen	1300 km dijken en kades
1272 km regionale keringen	83 km primaire keringen	40 KRW-waterlichamen
42 zwemwaterlocaties	206 polders	747 peilgebieden
90 rioolgemalen	270 km persrioolleiding	19 Afvalwaterzuiveringen

Maatschappelijke opgaven

We merken het allemaal: het klimaat verandert. Drie zomers op een rij is het een na het andere warmte- of droogterecord gebroken. Tegelijkertijd hebben we ook te maken met extreme plensbuien. In de toekomst zullen we vaker met te veel of juist te weinig water te maken krijgen. Als we niks doen geeft dat flinke overlast en problemen. Rijnland probeert het tij te keren.

Het hoogheemraadschap voert daarom een klimaatbeleid naast uitvoering van de klassieke kerntaken. Met goed waterbeheer en afvalwaterzuivering draagt zij bij aan de volksgezondheid, de waterveiligheid en de economie. Rijnland levert ook een grote bijdrage aan de verduurzaming van onze samenleving, het zuinig omgaan met grondstoffen, de terugwinning van bijvoorbeeld fosfaat uit rioolwater en aan de energietransitie.

Met de coronapandemie is ook gebleken dat afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's) niet alleen bijdragen aan het schoonhouden van het oppervlaktewater, maar ook zorgen voor het monitoren van de volksgezondheid doordat zij virussen in het rioolwater kunnen meten.

CDA Rijnland ondersteunt het doel van het Hoogheemraadschap van Rijnland om zo duurzaam mogelijk te werken. Rijnland heeft als doel om in 2030 alle benodigde energie duurzaam op te wekken. Volgens Europese en Nederlandse afspraken wordt gestreefd naar een circulair Rijnland in 2050. In 2030 is Rijnland halverwege: dan is de CO₂-uitstoot met de helft verminderd en het aandeel hergebruikte of duurzame grondstoffen en materialen is de helft van de totale inkoop.

WEETJE

Een bewijs dat Rijnland op de goede weg is: op 1 november 2022 kreeg zij de tweede prijs van [Bouwend Nederland](#) voor de meest duurzame publieke opdrachtgever!

HET BESTUUR VAN HET HOOGHEEMRAADSCHAP EN DE SAMENLEVING

Het bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland

Rijnland wordt bestuurd door een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur wordt de Verenigde Vergadering (VV) genoemd. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van categorieën belanghebbenden zoals inwoners, boeren, bedrijven en beheerders van natuurterreinen. Het algemeen bestuur stelt het beleid van Rijnland vast. Het controleert ook of het dagelijks bestuur dat beleid goed uitvoert. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar. De leden van het algemeen bestuur worden om de 4 jaar gekozen via de Waterschapsverkiezingen. Het aantal bestuursleden is 30, inclusief de hoogheemraden.

Het dagelijks bestuur van Rijnland heet het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden (D&H) en daarbij hoort ook de secretaris-directeur, dit is Mariël Middendorp. Zij stuurt de organisatie aan. De dijkgraaf is Rogier van der Sande en is benoemd door de koning. Hij is de voorzitter van het algemeen bestuur en maakt deel uit van het dagelijks bestuur. Rijnland heeft meestal vijf Hoogheemraden. Het waterschap is nog een monistisch bestuursmodel: de leden van het dagelijks bestuur komen uit het algemeen bestuur. D&H is verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van het beleid van het waterschap. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.

Het CDA werkt vanuit het mensbeeld dat wat goed is voor de ander, ook goed is voor jezelf. Dat betekent voor het waterschap dat zij altijd in samenspraak met betrokkenen en de omgeving haar taak wil invullen en veranderingen in gang wil zetten. Medewerkers en bestuurders van ons waterschap zijn ambassadeurs van het waterschapswerk. Zij dragen bij aan een transparante bestuurscultuur door actief uit te dragen wat het waterschap doet, waar het waterschap voor staat en wat de doelen zijn.

CDA Rijnland wil dat het hoogheemraadschap van Rijnland samen met de omgeving haar taak oppakt. Alleen dan kun je rekening houden met de karakteristieken van het gebied. Veranderingen pakken we aan door verbinding te zoeken met de waarden van de regio, want ieder gebied heeft zijn eigen waarden.

Met participatie kan Rijnland inwoners, bedrijven, organisaties en landschapsbeheerders informeren over haar plannen. Door betrokkenen en geïnteresseerden mee te laten praten en denken, groeit de kwaliteit van de besluitvorming en het draagvlak. De belangrijkste voorwaarde is dat degenen die deelnemen aan de participatie serieus worden genomen en ook daadwerkelijk zien dat er iets met hun inbreng gebeurt. Als de participatie goed verloopt, kan dit conflicten in een later stadium voorkomen. Ook levert het een bijdrage aan het vergroten van het vertrouwen van de burger in de overheid.

Daar waar burgers taken zelf kunnen oppakken wil CDA Rijnland dat stimuleren vanuit het zelf organiserend vermogen van de samenleving. Participatie en initiatieven uit de samenleving moet het hoogheemraadschap blijven stimuleren en faciliteren. Na de vaststelling van het beleid moet uitvoering plaatsvinden in samenspraak met inwoners, bedrijven, natuurorganisaties en agrariërs en andere landschapsbeheerders. Elke zes jaar legt Rijnland vast welke aanpak en welke maatregelen nodig zijn om de watertaken goed te kunnen uitvoeren. Momenteel is [Waterbeheerprogramma 6](#) (WBP6) 'Water wijst de weg' leidend, wat ook een instrument is onder de nieuwe Omgevingswet.

CDA Rijnland wil dat de bestuursstijl van Rijnland open en naar buiten gericht is. De communicatie van het hoogheemraadschap van Rijnland moet het waterschap profileren als een overheid met een gekozen bestuur. De communicatie van Rijnland moet transparantie en duidelijkheid verschaffen over de bestuurlijke afwegingen die zij maakt.

De Nederlandse waterschappen delen de eigen kennis en expertise met andere landen om het waterbeheer ook in andere landen beter op orde te krijgen. Bij voorkeur in samenwerking de Unie van Waterschappen (Dutch Water Authorities) Rijnland leert hier ook zelf van en vergroot zo de eigen innovatiekracht. CDA Rijnland vindt het belangrijk om hieraan deel te nemen en medewerkers van Rijnland hun kennis te laten delen en vergroten in andere landen.

Werken aan een waterbewuste maatschappij

Het waterschap als overheidsorganisatie is bij veel ingezetenen nog steeds te onbekend. CDA Rijnland is van mening dat de bekendheid van het waterschap, het waterbewustzijn en het bewustzijn over de klimaatverandering moet groeien.

Het hoogheemraadschap van Rijnland heeft een breed aanbod van activiteiten op het gebied van educatie in diverse leeftijdscategorieën. CDA Rijnland wil hier nog meer bekendheid aangeven. Deelname van het hoogheemraadschap van Rijnland aan een vernieuwde editie van “Battle of the Beach” voor groep 7 en 8 van de basisscholen is volgens ons een prima manier Rijnland nog bekender te maken. Daarnaast is het CDA voor het geven van (nog) meer gastlessen op scholen.

Rijnland heeft net als de andere waterschappen een jeugdbestuurder. Jongeren zijn immers belangrijk voor de toekomst van ons waterbeleid. Bij Rijnland wordt deze jeugdbestuurder waterambassadeur genoemd. Wij vinden één jeugdbestuurder te weinig is. Wat ons betreft zou het aantal betrokken jongeren wel uitgebreid mogen worden. CDA Rijnland wil daarnaast een prominentere rol voor onze jeugdbestuurders.

CDA Rijnland is een groot voorstander van het voortzetten van de poldertafels. Een poldertafel is een overlegstructuur op locatie waar zowel bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties uit een gebied aan tafel zitten. Duurzame ontwikkeling, gebiedsgericht werken doe je namelijk niet alleen.

Maatschappelijke initiatieven van inwoners en bedrijven verdienen een positieve benadering. Om dit te ondersteunen, blijven de huidige beschikbare financiële middelen in stand.

CDA Rijnland speerpunten voor bestuur en samenleving:

- CDA Rijnland wil vanuit de gedachte ‘meer samenleving, minder overheid’ werken aan een efficiëntere organisatie, waarbij aansluiting met de samenleving centraal staat;
- CDA Rijnland vindt dat participatie en initiatieven uit de samenleving moeten worden gestimuleerd en gefaciliteerd;
- CDA Rijnland wil stevig inzetten op het aanbieden van opleidingen voor de watersector om het tekort aan technisch personeel op te lossen. Het aanbieden van traineeships op alle niveaus, en daarnaast ook investeren in goede praktijkopleidingen, vinden we belangrijk. Door in te blijven zetten op scholing kunnen we de grote opgaven voor de toekomst aan;

- CDA Rijnland vindt het belangrijk dat het hoogheemraadschap van Rijnland samenwerkt met andere waterschappen aan internationale expertise en kennisuitwisseling;
- CDA Rijnland wil dat het Hoogheemraadschap van Rijnland werkt aan zijn bekendheid en aan het actief verhogen van het waterbewustzijn en het bewustzijn over klimaatverandering bij iedereen. Educatie voor basis-, middelbaar- en hoger onderwijs blijven daarbij belangrijk;
- CDA Rijnland wil inzetten op het actief beschikbaar stellen en met behulp van inwoners verzamelen van waterinformatie, zodat we bijdragen aan het waterbewustzijn in onze omgeving, het verbeteren van het waterbeheer en vergroten van onze zichtbaarheid;
- CDA Rijnland vindt dat Rijnland de Poldertafel moet inzetten als instrument om participatie te vergroten;
- CDA Rijnland wil dat al ruim voor de uitvoering van projecten, effectieve communicatie met betrokken inwoners is;
- CDA Rijnland wil een prominentere rol voor onze jeugdbestuurder;
- CDA Rijnland wil jongeren nog meer betrekken bij de waterschapstaken.

WAT MERKT U VAN HET HOOGHEEMRAADSCHAP?

Toerisme en recreatie op, in of rond het water!

Water heeft een enorme aantrekkingskracht. Mensen wonen, werken en recreëren graag dichtbij het water. Door de warme en droge zomers willen nog meer mensen van water en natuur kunnen genieten. De waterrijke landschappen rond de stedelijke gebieden zijn goed ontsloten voor recreatief gebruik. De vele meren en plassen zijn met elkaar verbonden in een fijnmazig netwerk. Rijnland bezit veel grond langs watergangen. CDA Rijnland vindt dat we -waar mogelijk- de paden en dijken beschikbaar kunnen stellen voor recreatief medegebruik zodat er nog meer verbindingen mogelijk zijn. Door gebieden slim in te richten kan water ook verschillende doelen dienen. Zo kunnen we recreatiegebieden ook inzetten als bergingsgebieden. Dit is bij de [Nieuwe Driemanspolder](#) nabij Zoetermeer gedaan. Hier staan ook volop informatieborden om de kennis over water bij jong en oud te vergroten.

IJspret

Het komt niet vaak voor en we kijken er ook elk jaar naar uit: schaatsen op natuurijs! Voor het hoogheemraadschap is het in die periode balanceren met het plezier dat men mensen gunt en de taken die men als waterschap heeft. Moeten de gemalen nu aan of niet? Als in de periode voordat het begint met vriezen veel neerslag is gevallen die nog niet helemaal is afgevoerd, zal het nodig om gemalen af en toe aan te zetten. Informatie hierover is in de vorstperiode te vinden op de website. Het CDA Rijnland gaat uit voor een verantwoord maalbesluit: zo lang veiligheid niet in gevaar is, zou het malen uitgesteld moeten worden.

Zwemwater

Voor de kwaliteit van zwemwater is het hoogheemraadschap verantwoordelijk. Zij moet zorgen dat het water ecologisch van goede kwaliteit is. Er liggen wel [42 officiële zwemwaterlocaties](#) in het werkgebied, die regelmatig gecontroleerd worden op ziekmakende bacteriën. Door de warme zomers komt het helaas vaker voor dat het zwemwater niet geschikt is om te zwemmen vanwege blauwalgenbesmetting, dit tot groot verdriet van kinderen en hun ouders. Zeker nu het economisch minder gaat, zijn deze gratis locaties erg gewild. Uiteraard zet Rijnland zich in om dit te voorkomen en voert al diverse technieken uit zoals luchtmenginstallaties, mengers en pompen en betere waterdoorstroming om deze [blauwalgenbesmetting](#) te voorkomen.

CDA Rijnland maakt zich sterk om zwemwater zo veel mogelijk gezond en beschikbaar te houden!

Vaarrecreatie

Buiten het deel van de wateren dat vrij moet blijven voor het scheepvaartverkeer, is er ook ruimte voor andere gebruiksvormen op en langs het water. CDA Rijnland wil graag ruimte geven aan de pleziervaart. Door het groeiende aantal boten is deze vorm van recreatie ook een uitdaging, omdat het kan botsen met natuur, leefbaarheid en veiligheid.

CDA Rijnland is voorstander, dat Rijnland goed samenwerkt met de recreatieschappen en de gemeenten in het werkgebied van het hoogheemraadschap om recreatie op en om het water te reguleren en effectief te handhaven. Bijvoorbeeld: door te hoge vaarsnelheid van pleziervaart kunnen kades beschadigd raken en overlast veroorzaken voor gebruikers, aanwonenden en woonbootbewoners.

Belangrijk is ook dat de openingstijden van de sluizen en bruggen zijn afgestemd met het wegverkeer.

Recreatie willen we zo ook duurzaam mogelijk. Als voorbeeld willen we dat Rijnland de overgang faciliteert van dieselmotoren naar elektrische motoren. Dit kan in samenwerking met andere partijen met betrekking tot het plaatsen van oplaadmogelijkheden van accu's in het elektrisch vaarverkeer.

Belangrijk zijn ook voldoende innameplekken van afvalwater van boten, om storten op open water te voorkomen.

Baggeren

Watersport en recreatie ondervinden hinder van bagger. Het bemoeilijkt de doorvaarbaarheid van een watergang. Bovendien is daarmee de chemische toestand van het water verstoord, wat weer nadelig is voor de flora en fauna. In alle wateren ligt op de bodem een laag bagger, wat een mengeling is van plantenresten en bezonken slib. De aangroei van bagger is een natuurlijk proces en daarom is een baggerprogramma opgesteld om eens in de zoveel tijd alle watergangen te baggeren. Echter, er zijn achterstanden opgelopen in dit programma. CDA Rijnland wil dat die achterstanden in het baggerprogramma worden weggewerkt. Daarbij zoeken we graag naar koppelkansen voor deze wateren zodat door baggeren om de doorvaarbaarheid te verbeteren, er ook ruimte is voor natuurherstel en verbetering van de waterkwaliteit.

Beroeps- en sportvisserij

Rijnland heeft sinds 2011 een Visstandbeheercommissie (VBC). Dit is een samenwerkings- en overlegorgaan van beroepsvisserij, sportvisserij en Rijnland. Het heeft als doel om te werken aan een duurzaam visstandbeheer

en duurzame visserij. Om dit te bereiken is een visplan opgesteld. Beroepsvissers vissen voor hun broodwinning, zij hebben een visvergunning of huren visrecht van eigenaren van oppervlaktewater, waarmee zij verantwoordelijk worden voor het beheer van de visstand.

Sportvisserij is de ideale manier om te genieten van de natuur en de omgeving. Het is een prachtige hobby waar ruim twee miljoen mensen in Nederland regelmatig plezier aan beleven. In nagenoeg elk water mag worden gevestigd. Zoet of zout, de sportvisserij vormt de grootste groep waterrecreanten. Sportvisserij is niet alleen een veel beoefende vorm van recreatie; met een totale omzet van bijna 1 miljard euro per jaar is het ook een belangrijke economische activiteit.

Na jaren van daling is in het coronajaar 2020 een enorme stijging is opgetreden van mensen die (weer) zijn gaan vissen. Sportvissen was een van de weinige buitenactiviteiten en sporten die wel mogelijk bleven gedurende het hele jaar, is van alle leeftijden en veel Nederlanders bleven in coronatijd in de zomervakantie in eigen land.

Goede omstandigheden voor een gezond visbestand

Belangrijk punt voor Rijnland ten aanzien van de visserij is schoon en gezond water om de visstand op peil te houden. Dit is niet vanzelfsprekend: algengroei, kroosvorming, te hoge concentratie gewasbeschermingsmiddelen en vissen die niet naar hun paaigebied kunnen, vormen een obstakel. Niet voor niks zet CDA Rijnland zich daarom in voor een goede waterkwaliteit en gezonde visbestanden, waar beroeps- en sportvissers direct van profiteren. Hiervoor kun je denken aan natuurlijke oevers en vispassages. In natuurvriendelijke oevers vinden vissen niet alleen een schuilplaats, maar ook een plek om zich voort te planten en voedsel te zoeken. Bovendien zijn zulke oevers belangrijk voor de waterkwaliteit. Hoe meer de natuur zijn gang kan gaan, hoe beter de kwaliteit van het water wordt en hoe beter dat voor de vis is.

CDA Rijnland vindt de vispassages ook van groot belang. Als vissen ongehinderd van het ene naar het andere water kunnen zwemmen, blijft de visstand gevarieerd. Daarom moeten gemalen en stuwen visvriendelijke passages hebben. Ook is er beheer nodig met een rechtvaardige verdeling van vismogelijkheden. Handhaving daarvan is nodig om stropen en onrechtmatig gebruik van vistuig te stoppen. Rijnland is verantwoordelijk voor een goede waterkwaliteit en ecologie in primaire en secundaire wateren en waterlichamen. Dit is ook belangrijk voor het halen van de KRW-doelstellingen. Een gezonde en gevarieerde visstand en onderzoek naar de visstand hoort daar ook bij. En soms moeten we hard optreden tegen invasieve soorten zoals de Amerikaanse rivierkreeft die plaatselijk de visstand ernstig kan bedreigen.

Aanpak Amerikaanse rivierkreeft

We kunnen er niet omheen. In onze wateren zien we overal [Amerikaanse rivierkreeften](#). Let maar eens op, ze kruipen ook over de wegen. Ze eten alle kleine waterdiertjes en waterplanten op en woelen de waterbodems om en graven zich in oevers en dijken. Dat is niet alleen een kostbare zaak om te repareren, maar ook nadelig voor de biodiversiteit en dus voor het halen de Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen. Hoe we deze invasie kunnen aanpakken is nog niet duidelijk. Lokaal zijn al wel beroepsvissers bezig om ze weg te vangen. CDA Rijnland is voorstander voor een gezamenlijke aanpak met andere waterschappen.

Er is een landelijke taskforce 'Beheersingsaanpak Uitheemse Rivierkreeft' opgericht. Dit is een initiatief van het ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de koepels Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Unie van Waterschappen en belangenorganisaties. Daarin werken partijen samen aan een landelijke aanpak. In Leiden is gestart met een onderzoeksproject in [Park Cronesteijn](#).

Cultuurhistorisch erfgoed

Het cultuurhistorisch erfgoed bestaat uit polders met het slagenlandschap, oude dijken, molens, gemalen, sluizen en onderdelen van de verschillende waterlinies. Daarnaast heeft Rijnland nog een aantal monumentale historische gebouwen en kunstwerken in haar bezit o.a. het Gemeenlandshuis in de Breestraat in Leiden, het Gemeenlandshuis in Spaarndam en het Polderhuis in Hoofddorp.

Deze [historische gebouwen en kunstwerken](#) zijn of waren van grote betekenis voor Rijnland. Dit erfgoed symboliseert de geschiedenis van het hoogheemraadschap van Rijnland en groeit elk jaar.

CDA Rijnland is trots dat nog zoveel historie bewaard is gebleven en vindt dat Rijnland actief beleid moet voeren op het behoud en versterken van dit cultureel erfgoed. In samenwerking met bibliotheken, lokale historische verenigen en het Erfgoedhuis zetten we in op erfgoededucatie, het leren over sporen uit het verleden, zodat de zorg en waardering van erfgoed kan worden doorgegeven aan nieuwe generaties.

Waar mogelijk willen we ons erfgoed toegankelijk en beleefbaar maken voor het publiek op geschikte tijden, zoals bij de Open Monumentendag en Nationale Molen- en gemalendag.

Molens

In ons waterschap zijn we rijkelijk bedeeld met poldermolens, die een belangrijke taak hadden bij de drooglegging van de polders en tot halverwege vorige eeuw werkten als gemalen door water te verplaatsen voor peilbeheer. De meeste molens zijn in een stichting ondergebracht.

De [Rijnlandse Molenstichting](#) heeft wel 49 molens in haar bezit. Alle molens kunnen nog draaien en 43 molen hebben een functie als reservegemaal om bij te springen als er sprake is van extreme wateroverlast of een defect gemaal. Een bijzondere positie heeft de [Stichting Molenviergang](#) in Aarlanderveen. Deze vier molens vormen de enige nog werkende molenviergang die op windkracht de polder bemalen. Het bestuur van de stichting bestaat uit vertegenwoordigers van het hoogheemraadschap van Rijnland, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Alphen aan den Rijn. Het hoogheemraadschap van Rijnland gebruikt de molens voor de bemaling en de beroepsmolenaars zijn parttime in dienst van Rijnland.

CDA Rijnland zet zich in om de molenstichtingen te behouden, te ondersteunen en te faciliteren. Samenwerking hierin kan toeristische en educatieve trekpleisters opleveren die het waterbewustzijn vergroten. Vrijwilligers zijn hierbij van onschatbare waarde.

WEETJE**Het ambacht van de molenaar staat op de UNESCO Lijst Immaterieel Erfgoed.**

Het Nederlandse molenaarsambacht is in 2017 het eerste immateriële erfgoed dat ingeschreven is op de Representatieve Lijst van Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid. Sinds de negentiende eeuw zijn veel molens tot stilstand gekomen. Met het stilzetten van de molens ging ook de kennis van het werken met molens verloren. Het ambacht van de molenaar dreigde uit te sterven. Tegenwoordig laten vijftig beroepsmolenaars en honderden vrijwillige molenaars de wind- en watermolens in Nederland weer draaien. Er is een opleiding voor vrijwillig molenaar opgezet. Ook zetten de vrijwilligers zich in om kennis over het ambacht van molenaar te delen met het grote publiek, zoals door de organisatie van de Nationale Molendag.

CDA Rijnland speerpunten voor toerisme en recreatie:

- CDA Rijnland vindt handhaven op vaarsnelheden en overlast voor omwonenden beperken belangrijk;
- CDA Rijnland wil graag dat het hoogheemraadschap vergunningsaanvragen voor oplaadplekken van elektrische boten goed faciliteert om overschakeling naar groene energie te versnellen;
- CDA Rijnland wil voldoende inname plekken voor afvalwater voor boten om daarmee lozingen op open water te voorkomen;
- CDA Rijnland wil voldoende voortgang in het baggerbeleid voor vaarwegen;
- CDA Rijnland ziet kansen om 'recreatief medegebruik' te benutten en te stimuleren;

- CDA Rijnland vindt dat ook bij warme zomers veilig en gezond zwemmen in open water mogelijk moet zijn;
- CDA Rijnland vindt dat Rijnland moet doorgaan met de interactieve voorlichting over de zwemwaterkwaliteit van de oppervlaktewateren;
- CDA Rijnland wil Rijnlands unieke cultureel water-erfgoed behouden, versterken en toegankelijk maken;
- CDA Rijnland wil een slimmere inrichting van het buitengebied door bijvoorbeeld natuur- en recreatiegebieden in te zetten als bergingsgebieden, en andersom;
- CDA Rijnland wil educatie en voorlichting vergroten om de kennis van het lokale watersysteem te bevorderen;
- CDA Rijnland ziet kansen om de aanpak van invasieve soorten op te pakken met andere waterschappen.
- Waar mogelijk faciliteert het hoogheemraadschap schaatsen op natuurijs.

WEETJE

Primaire wateren:

zijn de hoofdverbindingen in het watersysteem. Ze zijn van regionaal belang voor de aanvoer, afvoer en berging van water. De meeste primaire watergangen onderhoudt Rijnland zelf.

Overige wateren:

Overige watergangen zijn lokale verbindingen met een transport- en bergende functie. In stedelijk (bebouwd) gebied zijn meestal de kadastrale eigenaren verantwoordelijk voor het onderhoud. In het landelijk gebied zijn dat de zogeheten 'aangelanden' de eigenaren van de kadastrale percelen die langs deze watergangen liggen. Perceeleigenaren aan weerszijden van de watergang zijn elk verantwoordelijk voor hun eigen oever en voor hun helft van de watergang. Hoe de wateren moeten worden onderhouden staat beschreven in [de Legger](#).

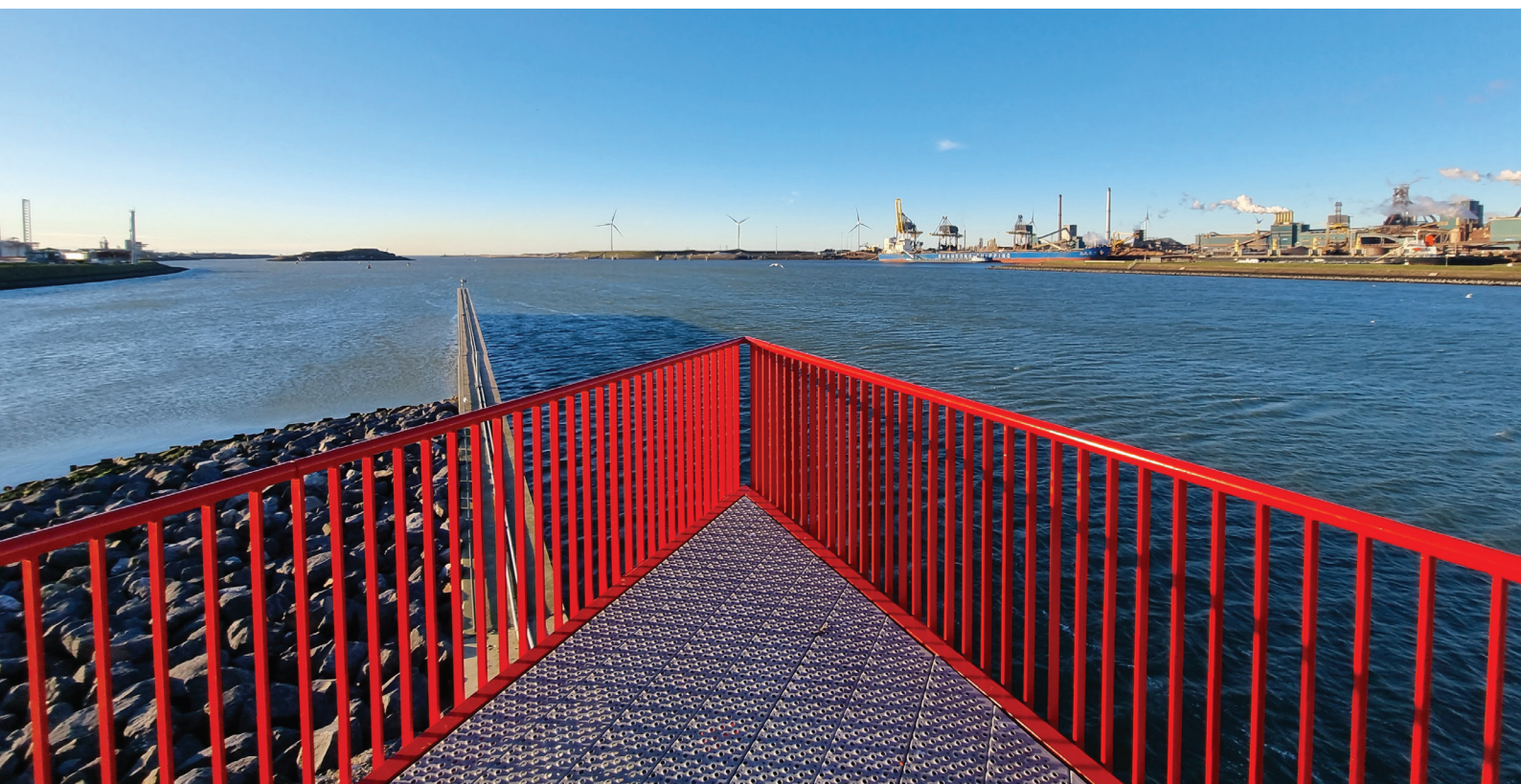
WATERVEILIGHEID

We leven in het hoogheemraadschap van Rijnland in een dicht bewoond, intensief gebruikt en mooi gebied met veel water, waar we veilig kunnen leven. Een groot deel van het gebied ligt laag, 90% ligt onder de zeespiegel en er zijn polders die zelfs tot 7 meter onder N.A.P. liggen. Mensen zijn zich ervan bewust dat de gevolgen van een overstroming zeer groot kunnen zijn, dat er slachtoffers kunnen vallen en er grote economische schade en maatschappelijke ontwrichting kan optreden bij een overstroming. Toch is het vertrouwen in het waterschap om dit te voorkomen groot en staan onze inwoners niet vaak stil bij dit gevaar.

We hebben de gevolgen van de klimaatverandering onderkend en omarmd. Wij willen onze rol hierin proactief oppakken. Niet alleen een visie, maar ook concrete acties. Lees meer in het rapport [De Blauwe Lens](#).

Coalitieakkoord 'Water raakt ons' van het Hoogheemraadschap van Rijnland, 2019 – 2023

Het voorkomen of beperken van de gevolgen van overstromingen en wateroverlast is een kerntaak van het hoogheemraadschap. **CDA Rijnland vindt dat de veiligheid altijd voorop moet staan.** In de kustzone die nodig is voor de waterveiligheid, komt geen bebouwing. Altijd staat de waterveiligheid voorop om te voorkomen dat in noodsituaties handelen niet mogelijk is vanwege particuliere- of bedrijfsbelangen. Ondernemen in de kustzone is dus alleen mogelijk als dit de waterveiligheid of andere belangen zoals Natura 2000 niet in de weg staat.

CDA Rijnland vindt dat de inzet breder kan. Wij willen een meer natuurlijke inrichting van het landschap, waarin we water vasthouden of waar water zonder grote gevolgen ruimte kan krijgen. Meer ruimte voor water en aandacht voor het benutten van kansen voor andere functies in de desbetreffende gebieden zoals wonen, recreatie en natuur. Bij de inrichting en dijkverbeteringsprojecten dient ook speciale aandacht te zijn voor vitale en kwetsbare infrastructuur, erfgoed en koppelkansen in knelpuntengebieden in de stedelijke omgeving. Uiteraard steeds met inspraak en in zorgvuldig en tijdig overleg met de betrokken bewoners. Het hoogheemraadschap kan daarbij gebruik maken van specifieke gebiedskennis van de betrokkenen. Dit moet helpen om ons waterschap beter, sneller en goedkoper te maken, terwijl de overlast voor omwonenden wordt beperkt en ecologische kwaliteiten behouden blijven. Dat kan door sensoren en satellietdata en de inzet van drones. Live monitoring via sensors kan bijdragen aan de kennis over het beheer van de waterkering. Naast digitale controle op afstand, blijft periodiek fysieke controle ter plaatse ook noodzakelijk.

Muskusratten

Muskusratten worden bestreden omdat ze met hun gegrAAF schade toebrengen aan dijken en kades. Dat kan leiden tot gevaarlijke situaties. Om deze schade te voorkomen, worden muskusratten weggevangen waardoor de populatie zo klein mogelijk kan blijven.

CDA Rijnland steunt het door de Unie van Waterschappen vastgestelde beleid om de muskusrat op termijn terug te dringen tot aan de landsgrenzen. Het herijkte beleid voor de vangst van muskus- en beverratten is een goed vertrekpunt voor het beheer van veilige dijken in de toekomst. De muskusrattenbestrijding heeft het hoogheemraadschap van Rijnland in handen gegeven van een samenwerkingsverband van meerdere waterschappen.

Meer aandacht voor klimaatbestendige woongebieden

Bij maatregelen die inspelen op de gevolgen van de klimaatverandering valt te denken aan het langer vasthouden van regenwater in stedelijk gebied. Bijvoorbeeld door:

- het vervangen van steen door groen (actie steenbreek),
- door waterdoorlatende bestrating,
- door de aanleg van waterbergingen, of
- door aanleg van een gescheiden rioolstelsel van afvalwater en regenwater.

Groen en water helpen in stedelijk gebied bovendien hittestress voorkomen. CDA Rijnland vindt het belangrijk om aan campagnes mee te werken die helpen om je tuin groener en watervriendelijker te maken. Dit helpt periodes van droogte en extreme buien beter opvangen. Rijnland ondersteunt ook groenblauw buurtideeën. Het heeft niet alleen direct effect, maar vergroot ook het waterbewustzijn!

Waterschap heeft sturende rol bij ruimtelijke ontwikkeling

Als we maatregelen nemen die inspelen op de gevolgen van de klimaatverandering, heet dat adaptatie. Het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen werken hier gezamenlijk aan. De keuze voor een woningbouwlocatie, de inrichting van een gebied en wijze van bouwen, zijn vele eeuwen in sterke mate bepaald geweest door het water. In de loop van de 20e eeuw is dat besef enigszins verloren gegaan, omdat met technische oplossingen alles mogelijk leek. De sturende rol van water bij ruimtelijke ontwikkelingen is vastgelegd in het huidige regeerakkoord. Dit uitgangspunt betekent ook dat plekken die letterlijk en figuurlijk dreigen 'te verzuipen' niet geschikt zijn voor woningbouw. Woongebieden klimaatbestendig maken vereist nu extra kosten maken, terwijl de baten vaak pas veel later duidelijk worden.

De sturende rol van water bij ruimtelijke ontwikkelingen betekent ook dat het waterschap eerder bij de ruimtelijke inrichting betrokken is. Dit vraagt om een actieve houding in de organisatie.

Adaptatie en goed waterbeheer zijn van groot belang, maar staan niet op zichzelf. CDA Rijnland wil dat het hoogheemraadschap actief deelneemt aan het oplossen van maatschappelijk opgaven, samen met partners zoals gemeenten, agrarische organisaties en terrein beherende organisaties.

Het is daarom ook van groot belang dat Rijnland geldt als een belangrijke en volwaardige partner aan niet alleen aan omgevings- en klimaattafels maar ook bij besprekingen over de Regionale Energiestrategie (RES) en de omgevingsplannen. Daarbij staat een praktische, gebiedsgerichte en naar buiten gerichte houding van het hoogheemraadschap voorop.

Solidariteit is een van onze uitgangspunten. Daarom staan we ook volledig achter een financiële bijdrage aan het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) met een solidariteitsbijdrage. Waterveiligheid is een kwestie die de grenzen van het waterschap overstijgt. Daarom is een goede samenwerking met andere waterschappen, provinciale overheden en Rijkswaterstaat noodzakelijk. De kustverdediging en de dijken rond de grote rivieren dienen een nationaal belang. Voor de financiering daarvan geldt het solidariteitsprincipe, mede omdat de bewonersdichtheid van de waterschappen in ons land niet overal hetzelfde is.

Stedelijke waterplannen

We wonen in waterrijke gebieden, vaak onder zeeniveau en ook met historische kernen. Dit vraagt om maatwerk als het gaat om onderhoud van de sloten en grachten en het op kwaliteit houden van het water. De klimaatveranderingen spelen ook een belangrijke rol: wateroverlast en droogte hebben afgelopen jaren grote invloed gehad op het watersysteem in onze woongebieden. Om goed samen te werken heeft het hoogheemraadschap met alle (grotere) gemeenten en steden in haar werkgebied waterplannen op gesteld. Het doel van het waterplan is het samenwerken aan een gezond en veerkrachtig watersysteem dat voldoet aan landelijke en Europese normen.

Het plan is gebaseerd op een gezamenlijke visie van gemeente en hoogheemraadschap op een duurzame waterhuishouding in de gemeente. In het waterplan worden concrete afspraken gemaakt over de opgaven op het gebied van kwantiteit en kwaliteit en de vereiste inspanningen om het watersysteem op orde te brengen en te houden. Zo'n waterplan komt tot stand met ondersteuning van vertegenwoordigers en inwoners en krijgt regelmatig een update om nieuwe opgaven mee te nemen. Opgaven kunnen zijn: afkoppelen van regenwater van het riool, creëren van wadi's of andere wateropvang, baggerprojecten en kadevernieuwing.

WEETJE**Wat is de Keur?**

[De Keur](#) is een verordening met regels die Rijnland hanteert bij de bescherming van waterkeringen, watergangen en bijbehorende kunstwerken. (Zo wordt in het waterschap jargon bruggen, gemalen en sluizen genoemd). In de bijbehorende uitvoeringsregels staat alle voorwaarden vermeld voor allerlei werkzaamheden die bewoners en bedrijven willen uitvoeren bij water en dijken.

CDA Rijnland speerpunten voor waterveiligheid:

- CDA Rijnland ziet het belang van een sturende rol van water in de ruimtelijke ordening;
- CDA Rijnland wil Klimaatadaptie in woongebieden krachtig ondersteunen;
- CDA Rijnland wil maximaal inzetten op innovatieve technieken bij dijkversterking, monitoren van de veiligheid en de benodigde sterkte van de dijken;
- CDA Rijnland vindt het belangrijk dat inwoners kunnen bijdragen met kennis en ogen bij de monitoring van (veen)dijken en andere taken waar dat een meerwaarde kan zijn;
- CDA Rijnland vindt het belangrijk dat bij uitvoering van onderhoud aan oevers en kaden ook KRW-inrichtingsmaatregelen en recreatief medegebruik wordt benut. Werk met werk maken;
- CDA Rijnland wil bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen voor waterbergingen zoveel mogelijk goede landbouwgrond wordt ontzien. Dit kan door het zoeken naar combinaties van functies, zoals agrarisch gebiedsbeheer, natuur en waterberging;
- CDA Rijnland steunt het door de Unie van Waterschappen vastgestelde beleid om de muskusrat op termijn terug te dringen tot aan de landsgrenzen;
- CDA Rijnland ambieert een actieve rol van het hoogheemraadschap in de samenwerking van overheden bij de veiligheidsregio's en het up-to-date houden van de calamiteitenprogramma's en -scenario's voor waterveiligheid, wateroverlast en watertekort;

- CDA Rijnland vindt goed contact met gemeenten en het regelmatig up-to-date houden van waterplannen belangrijk;
- CDA Rijnland vindt dat het hoogheemraadschap scherp moet letten op digitale veiligheid (cyber security). Alle infrastructuur dient inzetbaar te zijn in crisissituaties;
- CDA Rijnland staat achter de financiële bijdrage aan het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) met een solidariteitsbijdrage;
- CDA Rijnland wil dat uit het oogpunt van veiligheid de kust met rust gelaten moet worden;
- CDA Rijnland zet zich in om de natuurdoelen te halen en de aanpassingen door de klimaatverandering betaalbaar te houden; (dit betreft door droogte behoefte aan zoetwater, vasthouden zoetwater, stoppen bodemdaling, uiterste inspanningen voor de KRW-doelen, aanpassingen waterzuiveringen)!

VOLDOENDE WATER

Rijnland zorgt voor voldoende zoet water voor inwoners, bedrijven en de natuur. Niet te veel, niet te weinig, maar precies genoeg.

Vasthouden water

Het waterbeheer in Nederland was er voorheen op gericht om in perioden met veel neerslag overtollig water zo snel mogelijk af te voeren via de poldergemalen op de boezem en vervolgens via de boezemgemalen naar de zee. Met de droge zomers in de laatste jaren verschuift het accent naar het langer vasthouden van water, het aanleggen van zoetwaterbuffers en meer mogelijkheden om de infiltratie in de bodem te verruimen zodat verdroging minder plaatsvindt. Het toekomstig waterbeheer en de inrichting van gebieden worden beter afgestemd op zowel het afvoeren als vasthouden van water. Daarbij is het zinvol dat het waterschap onderzoekt op welke wijze samenwerking met drinkwaterbedrijven gerealiseerd kan worden. Zij hebben door de droge zomers een gebrek aan zoet water. Door water vast te houden, ontstaat een mogelijkheid om hiermee drinkwaterbuffers te creëren. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals woningbouw en herstructurering van gebieden volgt in overleg met de gemeenten, 'water als ordenend principe'. Zo zijn er minder ingrepen nodig in het watersysteem die bebouwing op die locatie mogelijk maken. CDA Rijnland is daarom voorstander van toepassing van de klimaat-stresstest en de watertoets. (Dit is een procedure die bij ruimtelijke plannen moet worden doorlopen. Hiermee wordt gewaarborgd dat in bouwprojecten, bestemmingsplannen e.d. allerlei aspecten het waterbeheer worden meegenomen).

WEETJE

Rijnlandse boezem is een stelsel van oppervlaktewateren, meren, kanalen, watergangen en sloten, die met elkaar in open verbinding staan en die in beheer zijn bij het hoogheemraadschap Rijnland. Samen vormt het stelsel een boezem, een hoofdwaterstelsel genoemd, vooral bedoeld voor het afvoeren van te veel aan water, maar ook voor de ontvangst van effluent; dit is gezuiverd water van rioolwaterzuiveringen. De boezem heeft geen vast peil, maar is gemiddeld 60 centimeter beneden Normaal Amsterdams Peil NAP. De Rijnlandse boezem werkt ook als afvoersysteem van het water uit de regio Woerden, dat in beheer is bij het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Verzilting door droogte en watertekorten

De problematiek van verzilting neemt toe door de zeespiegelstijging. Dit komt door een combinatie van factoren: bodemdaling, het oprukken van de zouttong, verminderde afvoer van water uit de grote rivieren, geringere tegendruk van zoet water in droge tijden en door brak kwelwater uit polders en droogmakerijen. Om de economische en ecologische waarde van de gronden in ons waterschap te behouden, zullen we met onze partners moeten samenwerken om de verzilting tegen te gaan.

WEETJE

Wat is een poldergemaal?

Gemalen hebben drie functies: ze malen overtollig water vanuit polders naar rivieren, ze voeren water aan om het water op peil te brengen en ze kunnen zorgen voor doorspoeling van het water (voor de waterkwaliteit).

Wat is een boezemgemaal?

Een boezemgemaal verzorgt het uitmalen van het water uit de boezem. De aanwezigheid van een gemaal is noodzakelijk indien het boezempeil lager is dan het peil van het water waarop uitgemalen moet worden. In andere gevallen volstaat een spuisluis.

Rijnland heeft 4 boezemgemalen. Boezemgemaal Halfweg, dat water naar het Noordzeekanaal pompt; Boezemgemaal Spaarndam, dat eveneens water naar het Noordzeekanaal pompt; Boezemgemaal Katwijk, genaamd Koning Willem-Alexandergemaal, dat water naar de Noordzee pompt; Boezemgemaal Gouda, genaamd P.A., officieel Mr. P.A. Pijnacker Hordijkgemaal dat water naar de Hollandsche IJssel pompt.

Kwetsbare gewassen zoals die worden geteeld in de Greenport de Duin- en Bollenstreek, Greenport Aalsmeer en Greenport Boskoop gekweekt worden kunnen grote schade ondervinden bij verzilting. Greenport Boskoop is kwetsbaar voor de zouttong uit de Hollandse IJssel. Om dit tegen te gaan zal er meer zoet wateraanvoer noodzakelijk zijn. Het waterakkoord met o.a. de Stichtse Rijnlanden en vastgelegd in de [KWA-afspraken](#), verzekerd ons van deze zoetwateraanvoer en is voor de bomensector van groot economisch belang. CDA Rijnland vindt het belangrijk dat deze afspraken blijven bestaan en dat de capaciteit momenteel zelfs wordt vergroot. Bij droogte zal het hoogheemraadschap het water langer moeten vasthouden. Gevolg hiervan is dat de zoutgehalten in het noordelijke deel van het watersysteem van Rijnland zullen oplopen. De Leidsevaart bij Haarlem zal dan in zuidelijke richting verzilten. Om te voorkomen dat het verzilte water de Bollenstreek bereikt en dus de kwetsbare bloembollen kunnen beschadigen, kan in acute situaties een schot in het water bij Heemstede worden geplaatst. Hierdoor is recreatievaart wel gestremd en zal er goed gecommuniceerd moeten worden over het waarom en tot wanneer. CDA Rijnland vindt het belangrijk dat nauw contact wordt onderhouden met de Greenports over het waterbeheer in hun regio's.

Verdringingsreeks

Bij belangenafweging rond water geldt in Nederland een zogenaamde 'verdringingsreeks'. Veiligheid staat bovenaan. Bij verzilting wordt de afweging gemaakt om de natuur en agrarische sectoren voorrang te geven boven de recreatievaart. Het besturen van het hoogheemraadschap bestaat voor een belangrijk deel uit het afwegen van belangen. Dit is zo'n afweging: tijdelijke stremming is voor de pleziervaart een stevige maatregel echter de economische gevolgen van verzilting op de land- en tuinbouw zijn wegen zwaarder.

Onderzoek naar slim doorspoelen Haarlemmermeerpolder

In het landelijke Deltaprogramma Zoetwater zijn afspraken gemaakt om te komen tot een klimaat robuuste zoetwatervoorziening. Naast voldoende aanvoermogelijkheden van zoetwater gaat het bijvoorbeeld ook om het zuinig met zoetwater omgaan in het regionale watersysteem en bij gebruikers. Omdat zoet water schaarser wordt, heeft Rijnland een studie gedaan hoe de polder slimmer en dus efficiënter kan worden doorspoeld met zoet water.

In de Haarlemmermeerpolder laat Rijnland zoet water in om de watergangen in de polder mee door te spoelen en het aanwezige zoute water in de sloten weg te spoelen. Vooral de akkerbouwers in de polder ondervinden problemen van verzilting omdat het zoute water hun gewassen aantast. In de ondergrond van de Haarlemmermeerpolder bevindt zich zout grondwater dat door opbarsting (kwel) in het oppervlaktewatersysteem terechtkomt. Deze verzilting van het oppervlaktewatersysteem neemt de komende decennia nog toe. Door klimaatverandering zal ook nog eens de watervraag toenemen. CDA Rijnland ondersteunt dit soort onderzoeken van harte.

Bodemdaling

Bodemdaling door inklinking van het veen, versnelt door grotere drooglegging. Pas als het gehele veenpakket verdwenen is, komt dit proces tot een eind. De laatste jaren nemen de problemen zoals schade aan wegen- en waterinfrastructuur, verzakkingen en aantasting van funderingen van woningen en andere gebouwen als gevolg van bodemdaling verder toe. De beheer- en onderhoudslasten stijgen daardoor, evenals de kwetsbaarheid voor wateroverlast. Door de bodemdaling krijgen we te maken met:

1. Hogere maalkosten als gevolg van toenemende kwel en grotere peilverschillen
2. Het vrijkomen van broeikasgassen
3. Belasting van het oppervlaktewater met nutriënten.

Bodemdaling komt vooral voor in de westelijke veengebieden, waarbij rondom de Nieuwkoopse en Reeuwijkse Plassen de problematiek het grootst is.

Nutriënten zijn chemische elementen waaronder stikstof, zwavel, fosfor en koolstof, die essentieel zijn voor de groei van levende organismen. Een teveel aan bepaalde stoffen verstoort het natuurlijk evenwicht, waardoor er bijvoorbeeld overmatige algengroei kan plaatsvinden.

Stedelijk gebied

Bodemdaling in het 'stedelijk gebied' heeft vooral effect op de inrichting in de openbare ruimte: verzakking van straten, breuk van leidingen en rioleringen, scheuren in wegdek. Dit is een grote kostenpost voor onderhoud bij gemeenten.

Het verlagen van het peil is na inklinking van het veen noodzakelijk om de landbouw te faciliteren. Het CDA Rijnland is van mening dat het waterschap in het veenweidegebieden een toekomstbestendig peilbeheer moet voeren, waarmee we de bodemdaling kunnen afremmen. Waar mogelijk en in overleg met de gebruikers laten we het 'peil-volgt-functie' steeds meer los en gaan naar 'functie-volgt-peil'. Voor het hoogheemraadschap geldt vooralsnog het uitgangspunt dat de bodemdaling wordt gevolgd bij peilbesluiten ('peil volgt functie'). CDA Rijnland pleit voor maatwerk in gebiedsgerichte processen.

Innovatie

CDA Rijnland is voorstander van verder onderzoek en het starten met pilots naar nieuwe technieken die de bodemdaling effectief beperken. Zoals er nu een gebiedsproces loopt in de 'Drooggemaakte polder ten westen van Aarlanderveen', waar onderzocht wordt of WIS (waterinfiltratiesysteem) kan bijdrage in het tegengaan van de bodemdaling. CDA Rijnland is voor het behoud van ons unieke veenweidelandschap en wil dat de functie van de landbouw wordt gefaciliteerd. Alleen in die gebieden waar nadrukkelijk voor de functie 'natuur' is gekozen is CDA Rijnland voorstander van een hoger (water) peil. CDA Rijnland ziet in de veenweidegebieden een belangrijke rol weggelegd voor de agrarische sector als landschapsbeheerder en zet in op peilbeheer met behoud van de landbouwfunctie.

CDA Rijnland vindt de inzet van het [Landbouwportaal](#) een goede zet. Agrarische ondernemers kunnen een coach aanvragen en de ondernemer daarmee helpen aan een toekomstgericht en waterbewust bedrijf. Wellicht kan dit ook navolging krijgen in andere sectoren.

CDA Rijnland speerpunten voor voldoende water:

- CDA Rijnland vindt het belangrijk dat bij toekomstig waterbeheer en inrichting van gebieden plannen goed met elkaar afgestemd worden op zowel het afvoeren als vasthouden van water;

- CDA Rijnland onderschrijft dat in overleg met de gemeenten 'water als ordenend principe' wordt gehanteerd bij nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals woningbouw en herstructurering van gebieden;
- CDA Rijnland vindt het belangrijk dat de KWA-afspraken blijven bestaan en dat de aanvoer van zoetwater wordt vergroot;
- CDA Rijnland stimuleert onderzoeken naar slimmer zoetwater gebruik;
- CDA Rijnland onderzoek samenwerking met drinkwaterbedrijven op het gebied van zoetwaterberging voor drinkwater gebruik;
- CDA Rijnland wil in de veenweidegebieden de bodemdaling kunnen afremmen door een toekomstbestendig peilbeheer te voeren;
- CDA Rijnland wil maatwerk in gebiedsprocessen met betrekking tot bodemdaling wat kan leiden tot loslaten van het uitgangspunt peil-volgt-functie;
- CDA Rijnland ondersteunt verder onderzoek en het starten met pilots naar nieuwe technieken die de bodemdaling effectief beperken;
- CDA Rijnland wil behoud van ons unieke veenweidelandschap en de functie van de landbouw faciliteren;
- CDA Rijnland ziet een belangrijke rol voor de agrarische sector als landschapsbeheerder;
- CDA Rijnland wil de functie Landbouwportaal voor toekomstgericht en waterbewust bedrijven ook uitrollen voor de andere sectoren.

WEETJE

Welke soorten polders zijn er?

Er bestaan 3 verschillende vormen: een droogmakerij, de indijking en de ontginning. Droogmakerijen waren vroegere meren of plassen. Indijking vond plaats op gebieden die vroeger tot de zee of langs de rivieren behoorden. Veenpolders zijn een speciaal type polder, vooral gelegen in het westen van Nederland en zijn ontstaan door grootschalige turfwinning voor brandstof. Hierdoor ontstond in de middeleeuwen enorme plassegebieden die in een later stadium weer werden drooggelegd door middel van inpoldering. Niet overal is het veenpakket weggehaald. Juist deze polders hebben door ontwatering te maken met inklink en veenoxidatie.

SCHOON, GEZOND EN GEZUIVERD WATER

Waterketen

Schoon water is onmisbaar voor een gezonde leefomgeving voor mens en natuur! In het dichtbevolkte Rijnland stijgt de vraag naar schoon water steeds meer. De kerntaak 'schoon en gezond water' is daarom geen gemakkelijke opgave. Rijnland zorgt voor een goede ecologische en chemische waterkwaliteit en zuivert daartoe dagelijks het afvalwater van huishoudens en bedrijven in het beheergebied. Hiervoor heeft Rijnland 19 afvalwater- en rioolwaterzuiveringsinstallaties AWZI's. Deze lozen het gezuiverde water (ook genoemd effluent) op het Rijnlandse oppervlaktewater.

CDA Rijnland zet zich ervoor in dat het hoogheemraadschap de kosten van het verwerken van afvalwater voor inwoners betaalbaar houdt en de zuiveringsprestatie zo hoog mogelijk krijgt. Uitdaging voor de komende jaren is het sluiten van kringlopen in de waterketen en het (terug) winnen van energie en grondstoffen uit het afvalwater, medicijnresten verwijderen, evenals het verminderen van de hoeveelheid slib die overblijft na de zuivering van water. In de afgelopen jaren heeft het hoogheemraadschap van Rijnland grote stappen gemaakt om het rioolwater steeds beter te zuiveren.

WEETJE

AWZI Haarlem Waarderpolder

Rijnland zuivert het afvalwater van 35.000 bedrijven en 1,3 mln. inwoners zo doelmatig en duurzaam mogelijk. [Haarlem Waarderpolder](#) (HWP) is één van de 19 zuiveringen waarmee Rijnland dit doet. De nieuwbouw van de waterlijn en het renoveren en uitbreiden van de sliblijn voor deze zuivering is momenteel het grootste project van Rijnland. Bij oplevering van het project op 1 januari 2029 moet de zuivering voldoen aan de in 2029 vigerende normen voor effluent en tevens aan die van de KRW. De afvalwaterzuiveringsinstallatie AWZI Haarlem Waarderpolder is de grootste en tevens één van de oudste zuiveringen van het hoogheemraadschap Rijnland. Deze zuivering verwerkt momenteel het afvalwater van ongeveer 250.000 inwoners uit de gemeenten Haarlem, Zandvoort, Aerdenhout en Spaarndam, en het slib van de eigen zuivering en van de zuiveringen Haarlem, Schalkwijk en Heemstede. Belangrijke delen van de oorspronkelijke zuivering zijn ondertussen ruim 50 jaar oud. De rioolwaterzuivering produceert zuiverings-slib, wat zo doelmatig en duurzaam mogelijk moet worden verwerkt. Met de gisting wordt een deel van het slib omgezet in biogas. Het biogas wordt zo veel mogelijk nuttig hergebruikt.

Afstoten vrijkomende AWZI-terreinen voor (sociale) woningbouw of klimaatbossen.

Voor de komende jaren staat Rijnland voor groot onderhoud van verouderde Afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's) en het saneren van kleine AWZI's door het samenvoegen van grotere stations en het vervoer van afvalwater door middel van rioolpersleidingen te plaatsen. Dit zal een grote wissel trekken op de begroting. CDA Rijnland is voorstander om deze vrijkomende terreinen af te stoten, bijvoorbeeld waar de gemeente de grond goed kan gebruiken voor (sociale) woningbouw, zoals bijvoorbeeld in Heemstede. Ook zullen we moeten werken aan een CO2 neutraal Rijnland. Waar woningbouw niet mogelijk is, zouden klimaatbossen kunnen bijdragen aan de CO2 vastlegging.

In het werkgebied van Rijnland bestaat een groot gebrek aan woningen. Momenteel worden veel woningen toegevoegd aan het bestaande rioolsysteem. Hierdoor kan krapte ontstaan bij oudere stations. Bijvoorbeeld: het AWZI aan de Voorschoterweg kan de toevoer niet altijd aan en dan vindt er overstort plaats op de Korte Vliet. Dit is niet goed voor de ecologie en chemische samenstelling van het water. CDA Rijnland erkent dat er ten tijde van nood een overloopventiel moet zijn, maar wil het aantal riooloverstorten zoveel mogelijk beperken en op toelaatbare termijn terugdringen.

Sowieso is het belangrijk dat bij ontwikkeling van nieuwe woonwijken in het Rijnlands gebied het hoogheemraadschap op tijd wordt betrokken om de nieuwe watergangen te laten inpassen in het watersysteem. Ook het verwerken van rioolwater zal goed afgestemd moeten worden met de huidige of toekomstige AWZI's. Bijvoorbeeld de nieuwe wijk Valkenhorst op het voormalige terrein van vliegveld Valkenburg waar in de komende 15 tot 20 jaar een woonwijk verrijst met in totaal 5.600 woningen. De aanleg van deze wijk heeft grote invloed op de huidige waterhuishouding en zal niet mogen leiden tot overlast in de aangrenzende woongebieden.

“De watersector raakt steeds meer verweven met de opgaven van energie, CO2-reductie, grondstoffen en data. Door ruimtegebrek en schaarste van grondstoffen en middelen combineren we functies steeds vaker. Water is daarbij in veel gevallen de verbindende factor.”

Coalitieakkoord 'Water raakt ons' van het hoogheemraadschap van Rijnland, 2019 – 2023

Duurzaamheid

CDA Rijnland vindt het belangrijk dat we grondstoffen en energie terugwinnen uit rioolwater. Ook de stikstofproblematiek is van belang in het waterbeheer en raakt de waterkwaliteit. De provincies gaan over de

uitvoering van het stikstofbeleid, maar vanwege de waterkwaliteit en veel beleidsmaatregelen van het waterschap die de agrarische sector betreffen is het waterschap nauw betrokken.

Waterkwaliteit en ecologie: de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

Uiterlijk in 2028 moeten alle Europese lidstaten aan strengere normen met betrekking tot de waterkwaliteit en ecologie voldoen. De KRW maakt onderscheid tussen grotere wateren, zoals plassen en meren (waterlichamen genoemd) en kleinere wateren zoals poldersloten. De KRW richt zich vooral op de waterlichamen en niet op de kleinere wateren. Binnen Rijnland liggen 40 van die waterlichamen. Wanneer de waterlichamen niet voldoen aan de strengere normen met betrekking tot de waterkwaliteit en ecologie, zijn maatregelen nodig.

Het hoogheemraadschap van Rijnland heeft nog 25 van de 40 waterlichamen aan te pakken. Het gaat vooral om aanleg van natuurvriendelijke oevers, verbeteren doorstroming in het watersysteem en het baggeren van de watergangen. Door het nemen van deze maatregelen zorgen we samen voor schoon en gezond water, dat ruimte biedt aan een gevarieerde planten- en dierenwereld en waarin gezwommen kan worden. We zijn dat immers ook aan onze volgende generatie verplicht!

CDA Rijnland maak zich zorgen over de haalbaarheid van de doelen. Belangrijk is, dat er goede documentatie is van de reeds genomen maatregelen om aan Europa te kunnen laten zien dat er wel gewerkt is aan het behalen van de doelen.

Greenports en Mainport Schiphol

Mainport Schiphol

Luchthavenbedrijf Schiphol is het grootste economische bedrijf in ons werkgebied. Schiphol heeft belang bij het goed uitvoeren door Rijnland van alle kerntaken. Het vliegveld ligt immers op een laag punt in de Haarlemmermeer en wateroverlast op de banen betekent geen start en landingen van vliegtuigen. Schiphol heeft een eigen peilvak en eigen waterzuivering. Klimaatbestendige inrichting speelt ook bij Schiphol. Schiphol heeft hoge ambities qua klimaatbestendigheid en duurzaamheid. Hun nieuwe eisen ten aanzien van waterberging gaan verder dan de eisen van Rijnland. Ook doen ze ervaring op met alternatieve manieren van waterberging. Zo gaat Schiphol aan de slag met hergebruik van regenwater voor toiletspoeling. Rijnland werkt met Schiphol aan een strategische samenwerkingsagenda.

Greenport Duin-en Bollenstreek

Greenport Duin-en Bollenstreek ligt in het noordwesten van de provincie Zuid-Holland. Het gebied omvat 30 polders met een oppervlakte van ongeveer 6.000 hectare. Het aloude gebied bestaat uit geestgronden waar bloembollenteelt de hoofdteelt is en in het voorjaar vele toeristen op af komen. Het hoogheemraadschap van Rijnland heeft afgelopen jaren gewerkt aan de verbetering van het watersysteem in dit gebied vanuit zijn drie hoofdtaken: droge voeten, gezond water en voldoende water. Naast het reguliere onderhoud is gestart met de uitwerking van het watergebiedsplan Duin- en Bollenstreek.

Greenport Aalsmeer

De kwekerijen en tuinbouwbedrijven in Greenport Aalsmeer hebben veel zoetwater nodig voor het beregenen van hun gewassen. Dat is niet altijd beschikbaar. Als oplossing wordt steeds vaker grondwater ontzilt met 'omgekeerde osmose'. Het restproduct hiervan is een concentraat van water met een zeer hoog zoutgehalte waarin ook andere mineralen en soms zware metalen of andere schadelijke stoffen zitten. Omdat er nu nog geen goede circulaire oplossingen zijn, wordt het concentraat nog vaak teruggepompt in de bodem of geloosd in het oppervlaktewater. Dat is verre van duurzaam. Een verbod op lozing lijkt een goed idee, maar heeft als nadeel dat dit het osmoseproces belemmert. Dat leidt weer tot een grotere vraag naar zoetwater uit het oppervlaktewatersysteem of een toename van het gebruik van drinkwater, wat indruist tegen de principes van duurzaamheid en circulariteit. CDA Rijnland is voorstander om samen met de Greenport te zoeken naar duurzame oplossingen die passen in een circulaire economie en dit samen op te pakken met andere greenports zoals in het Westland.

Greenport Boskoop

Samen met de Greenport heeft het hoogheemraadschap van Rijnland het watersysteem binnen de Gouwepolder te Boskoop op orde gebracht en klimaatbestendig gemaakt. De Gouwepolder is een intensief gebruikt gebied dat bekend staat om het grote aantal boomkwekers dat zich hier heeft gevestigd. Doordat de Gouwepolder een groot oppervlak beslaat, is het bij hevige neerslag een uitdaging om het water snel genoeg vanuit het noorden van de polder naar het meer zuidelijk gelegen gemaal Th. Brans te laten stromen. De Gouwepolder heeft een kwetsbaar watersysteem, omdat er vaak maar een paar decimeter verschil is tussen het waterpeil en de gemiddelde maaiveldhoogte van percelen. Mede daarom is door de provincie een gebiedsnorm vastgesteld voor de Gouwepolder. Dit houdt in dat perceeleeigenaren zelf verantwoordelijk zijn voor het op hoogte houden van hun percelen op minimaal 35 cm hoogte boven het waterpeil van -2,25 m NAP.

Teeltvrije zones voor doelbereik van de KRW

Landelijk wordt gesproken over het instellen van bufferzones. Dit zijn teeltvrijezones op alle stukken land binnen 5 meter van oppervlaktewater om te voorkomen dat gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater komen. In deze zone mag geen gewassen geteeld worden. Als dit doorgevoerd wordt heeft dit desastreuze gevolgen voor agrarische sector in zijn geheel, maar voor de Greenport Boskoop specifiek. In Boskoop zijn veel percelen niet breder dan 20 meter, deze regeling zou dus neer komen op een halvering van het sierteelt areaal. Er is al veel gedaan aan het verbeteren van de waterkwaliteit en de schadelijkste middelen worden binnenkort verboden.

CDA Rijnland zet zich in voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Het CDA is echter van mening dat dit gedaan kan worden zonder daarbij teeltvrije zones in te voeren als middel om dit doel te behalen. Er moet een balans gevonden worden tussen het verbeteren van waterkwaliteit en de mogelijkheid voor agrarische ondernemers om te kunnen blijven ondernemen zonder dat grote stukken land onbruikbaar worden. Er zou wel onderzoek gedaan kunnen worden naar het verplaatsen van het oppervlaktewater of sloten dempen en ergens anders vervangend water creëren.

WEETJE

Het Grondstoffenakkoord, ook ondertekend door de Unie van Waterschappen, heeft als doel in 2050 een volledig circulaire economie te hebben. Een ander akkoord dat Nederland heeft getekend is het biodiversiteitsverdrag, met internationale ambities om de biodiversiteit te beschermen en herstellen. Het klimaatakkoord Parijs – in Nederland verankerd in de Klimaatwet – zegt dat we in 2030 49% minder CO₂ uitstoten dan in 1990, en in 2050 95% minder. Waterbeheer speelt hierin een grote rol, denk bijvoorbeeld aan de CO₂ uitstoot door bodemdaling

CDA Rijnland speerpunten voor schoon en gezond water:

- CDA Rijnland vindt het belangrijk dat waar gemengde rioolstelsels liggen, waar mogelijk (in samenwerking met gemeenten) afkoppeling wordt opgepakt zodat schoon regenwater niet langer wordt afgevoerd naar de rioolwaterzuivering. Dit is van belang rond de opvang van wateroverlast door de toenemende neerslagintensiteit, het frequenter en heviger regenen en ontstaan van hoosbuien;
- CDA Rijnland maakt zich sterk voor Investeren in de waterzuiveringen en verbeteren van zuiveringsrendement met als focus de AWZI's die op kwetsbaar water lozen;
- CDA Rijnland wil leegkomende AWZI's terreinen afstoten voor (sociale) woningbouw, tijdelijke flexibele woonvormen - zoals bijvoorbeeld tinyhouses - of klimaatbossen;
- CDA Rijnland wil actief zoeken naar duurzame oplossingen voor het verwerken van afvalwater, zoals het (terug)winnen van energie en grondstoffen uit afvalwater;
- CDA Rijnland wil dat het hoogheemraadschap bronaanpak ontwikkelt om medicijnresten, microplastics en resistente bacteriën uit het afvalwater te houden. Voorlichting richting inwoners en gemeenten door Rijnland is hierbij essentieel;
- CDA Rijnland wil het aantal riool overstorten op toelaatbaar termijn beperken;
- CDA Rijnland wil de energiebesparing op alle waterzuiveringsinstallaties, de opwekking en levering van duurzame energie verder optimaliseren en intensiveren;
- CDA Rijnland vindt dat de aanpak van de stikstofproblematiek gebiedsgericht moet plaatsvinden, waarbij het hoogheemraadschap de samenwerking met de agrarische sector zoekt;
- CDA Rijnland vindt het belangrijk dat er zorgvuldig gemonitord en gerapporteerd wordt over de inzet van maatregelen voor het behalen van de KRW-doelstellingen;
- CDA Rijnland wil dat ontwikkelingen van nieuwe woonwijken meegenomen worden in de toekomstvisie AWZI's;
- CDA Rijnland vindt strategisch overleg met greenports en mainport noodzakelijk voor uitdagingen ten gevolge van klimaatverandering en duurzaamheid.
- CDA Rijnland staat voor een toekomstbestendig waterbeheer en is alert voor uitspoeling van stoffen bij wegebouw.

WATERSCHAPSBELASTING

Zelfstandige overheid en eigen belastingstelsel

CDA Rijnland vindt de rol van waterschappen en waterschapsbesturen relevanter dan ooit. Innovatie, bestuurlijk leiderschap en de wederzijdse betrokkenheid van de inwoners en het waterschap zijn hard nodig. Wij zijn voor behoud van het waterschap als zelfstandige bestuursvorm en daarmee de eigen verkiezingen: water en waterbeheer raken de gehele bevolking en daarom hebben de inwoners recht op een stem in het waterbeleid en de verdeling van de kosten hiervan.

CDA Rijnland wil dat het hoogheemraadschap van Rijnland doelmatig en verantwoord met onze belastingcenten omgaat. Dat betekent dat Rijnland transparant is: wat geeft het hoogheemraadschap waaraan uit? Dat moet voor iedereen zichtbaar zijn. Rekeningen mogen niet doorgeschoven worden naar toekomstige generaties.

CDA Rijnland speerpunten voor betaalbaarheid:

- CDA Rijnland blijft staan voor betaalbaarheid van waterschapstaken en lage lasten voor burgers. Als de inkomsten niet toereikend zijn om alle plannen te betalen, moeten ambities anders, getemporeerd of soberder. Die verantwoordelijkheid voelt het CDA Rijnland naar haar kiezers en achterban;
- CDA Rijnland houdt rekening met forse investeringen, met name in de waterzuivering;
- CDA Rijnland staat voor een doelmatig, doeltreffend en rechtmatig handelend waterschap. Om voldoende investeringen te kunnen blijven doen, streven we naar hogere efficiëntie en kostenbesparing. Door de koppeling met andere projecten in de openbare ruimte, het zogenaamde 'werk met werk' te maken, zorgt het waterschap voor kostenreductie en tevens toename van de kwaliteit van de leefomgeving;
- CDA Rijnland wil de discussies over het winnen van grondstoffen uit de rioolwaterzuiveringstaak voeren in het kader van de circulaire economie en die kunnen leiden tot nieuwe verdienmodellen;
- CDA Rijnland streeft naar een gematigde lastenstijging om burgers en bedrijven in deze lastige tijd te ontzien. Dit is onze blijvende inzet. Een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid om de zwaksten te helpen sluit hierop aan, de menselijke maat is onze basis;

- CDA Rijnland is van mening dat belastingen niet automatisch hoeven stijgen en doet er alles aan dit zo laag mogelijk te houden. Lasten moeten eerlijk verdeeld over de verschillende belanghebbenden rond de rol van ons waterschap. Solidariteit bij ons staat hoog in het vaandel, maar ook dat de kostenveroorzaker betaalt;
- Lastenverzwaring en tariefstijging is pas aan de orde als alle alternatieven tot kostenbesparing en efficiency zijn benut. Inlopen op achterstallig onderhoud van de installaties van het waterschap (rioolwaterzuiveringen, dijken, gemalen, sluizen, bruggen e.d.) is nodig om de waterveiligheid te kunnen garanderen. Dan is tariefstijging onvermijdelijk;
- CDA Rijnland wil de schulden van het hoogheemraadschap van Rijnland beperken. Het plafond van 300% van de uitgaven moet blijven;
- CDA Rijnland vindt een verstandig financieel beheer van groot belang. Bij de financiering van de langetermijninvesteringen moet worden voorkomen dat de rentegevoeligheid te groot wordt (door een teveel aan goedkopere leningen met een korte looptijd) en het hoogheemraadschap met financiële tegenvallers te maken krijgt bij een fors stijgende rente.

- cda@pzh.nl
- 070 - 441 68 34
- Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG
- cda.nl/zuid-holland

- CDA Zuid-Holland
- [cdazuidholland](https://www.instagram.com/cdazuidholland)
- [@CDAZH](https://twitter.com/CDAZH)